

УДК 81'37:81'42:82-3

DOI: 10.31471/2304-7402-2026-23(84)-68-78

ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТ СЕМАНТИКИ КОНЦЕПТУ

Інна Варварук

*ЗВО «Університет Короля Данила»,
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Є. Коновальця, 35;
e-mail: inna.varvaruk20@gmail.com*

У статті досліджено особливості функціонування художнього тексту як транслятора семантики концепту в межах когнітивно-лінгвістичної парадигми. Проаналізовано співвідношення концептуальної та мовної картин світу, а також визначено роль концепту як ментальної одиниці, що структурує зміст художнього тексту. Обґрунтовано взаємозв'язок між концептом і текстом, де концепт постає глибинною смисловою структурою, яка відображає інтенції автора і спрямовує процес сприйняття тексту реципієнтом.

Особливу увагу приділено художньому концепту як специфічній когнітивній одиниці індивідуально-авторської картини світу, що характеризується асоціативністю, символічністю, емоційно-експресивною маркованістю та динамічністю смислів. Розглянуто відмінності між пізнавальним і художнім концептами, окреслено структурні компоненти художнього концепту та особливості його вербалізації у тексті. У статті також акцентовано на ролі асоціативно-образного потенціалу художнього концепту в моделюванні авторської картини світу. Окрему увагу приділено концепту «сміх» як одному з домінантних елементів емотивної картини світу сучасного художнього дискурсу.

***Ключові слова:** художній текст; художній концепт; мовна картина світу; когнітивна лінгвістика; художній дискурс; концепт «сміх».*

Постановка проблеми. У сучасній когнітивно-лінгвістичній парадигмі актуалізується питання співвідношення мови, мислення та дійсності, зокрема механізмів репрезентації концептів у художньому тексті. Проблема полягає в необхідності з'ясування того, яким чином художній текст виступає засобом трансляції концептуального змісту, а також як у ньому реалізуються зв'язки між концептуальною та мовною картинами світу. Особливої уваги потребує вивчення художнього концепту як специфічної ментальної одиниці, що формує індивідуально-авторське бачення світу.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до когнітивної лінгвістики та дослідження концептів; необхідністю ком-

плексного аналізу художнього тексту як носія концептуальної інформації; потребою вивчення механізмів вербалізації концептів у художньому дискурсі.

Мета статті – з'ясувати роль художнього тексту як репрезентанта семантики концепту та дослідженні особливостей функціонування художнього концепту в межах когнітивно-лінгвістичної парадигми.

Об'єктом дослідження є художній текст як когнітивно-комунікативне явище.

Предметом аналізу є особливості репрезентації концепту в художньому тексті.

Виклад основного матеріалу. Когнітивне моделювання світу з актуалізацією антропоцентричної парадигми передбачає застосування відповідних структурних одиниць, які відображають різні сфери людського знання в мові, – *концептів*. Існування різноманітних напрямків їх вивчення (*психолінгвістичний, лінгвокультурологічний, власне лінгвістичний, семантико-когнітивний, історико-філософський*) цілком правомірне, оскільки концепт – це продукт свідомості, а свідомість через свою виняткову складність є предметом дослідження багатьох шкіл уже не одне століття [5].

Середина ХХ століття знаменується активним вивченням текстів, їх семантики і структури. Розвитку текстознавства як науки, спрямованої на «з'ясування природи, характеру, функцій тексту, розкриття його сутності, структурно-семантичних і прагматично-оцінних параметрів, законів побудови» [2, с. 5], сприяли і сприяють дослідження Ф. Бацевича, М. Голянич, С. Єрмоленко, А. Загнітка, О. Селіванової та інших. Текст розглядається ними як «дискурс» [2, с. 44], «об'єднана смисловим зв'язком послідовність мовних одиниць» [2, с. 76], «вербальний і знаково зафіксований (в усній чи писемній формі) продукт розумової діяльності», «мовномисленнева структура, наділена змістовою завершеністю та інформаційною самодостатністю, яка має тематичну, структурну і комунікативну єдність», «особлива предикативна одиниця» (якщо під предикацією розуміти вербальний акт, за допомогою якого автор «вписує» в навколишню дійсність відображену в його свідомості картину світу, результатом чого є зміна об'єктивно існуючої реальної дійсності)» [7, с. 54].

Актуальною була і залишається проблема вивчення тексту, особливо – художнього, крізь призму *концептуальної та мовної картин світу*. Взаємодіючи з концептуальною системою, «діалогізуючи» з нею, художній текст (далі – ХТ) формується як онтологічно відкрита величина» [2, с. 36], тобто постійно змінюється, виявляючи в собі нові парадигми, структури. Відповідно формуються окремі підходи й аспекти розуміння тексту: семантичний, інтертекстуальний, психологічний, філософський тощо. Очевидно, цьому сприяє смислова напруга, закладена в

ньому, оскільки зміст тексту, зокрема художнього, не замкнутий, а відкритий.

Дослідження *картин світу і концептів* як основи їх утворення – в епіцентрі наукових напрацювань багатьох лінгвістів. Однак, вважаємо, що картина світу не транслює точно його віддзеркалення, а лише конструює дійсність відповідно до логіки світорозуміння. Як цілісна модель відображення буття, картина світу містить у собі культурно-історичну систему уявлень, що викристалізовується у процесі духовної діяльності індивіда та вербалізується через мову, концепти, унаслідок «зіткнення» людини з дійсністю.

Підтримуючи думки багатьох учених, виокремлюємо *концептуальну та мовну картини світу*. Мовознавці по-різному інтерпретують змістове наповнення названих термінів, тому, узагальнивши погляди дослідників, представимо визначення окреслених понять, якими будемо послуговуватись у цьому дослідженні.

Мовна картина світу (далі – МКС) – «мозаїкоподібна польова структура взаємопов'язаних мовних одиниць, що через складну систему фонетичних явищ, лексико-семантичних і граматичних значень, а також стилістичних характеристик відбиває відносно об'єктивний стан речей довкілля і внутрішнього світу людини» [11, с. 39]; спосіб відбиття реальності у свідомості людини крізь призму мовних та культурно-національних особливостей» [4, с. 133]. У МКС, як зазначає Л. Лисиченко, «виявляється своєрідність членування концептуальної картини світу (далі – ККС) в різних народів. ККС є підґрунтям мовної картини, однак ККС є універсальнішою і спільна для народів з однаковим рівнем знань про світ, у той час як мовна відображає досвід кожного народу і виявляє не тільки спільні знання, а й своєрідність бачення світу» [9, с. 114].

Як бачимо, при трактуванні МКС лінгвісти зосереджують свою увагу на тому, що мова виступає не тільки посередником між світом предметів та людиною, яка їх пізнає, але й за допомогою мовних засобів та категорій з'ясовується специфіка буття людини, народу, фіксується сприймання дійсності крізь призму національно-культурних та ментально-ціннісних уявлень.

Освоєння людиною світу та осмислення різноманітних форм його буття зумовлює утворення *концептуальної картини світу*, яка структурує систему понять про сукупність реалій довкілля і систему значень, що втілюється у ці реалії через слово-знак і слово-концепт, зміст якого «визначається всією розмаїтістю контекстів уживання й залежить від світоглядних домінант» [4, с. 42). Однак під ККС розуміємо знання, які не тільки актуалізують мисленнєве відображення дійсності, але й виражають результат чуттєвого пізнання. Отже, ККС співвідноситься з МКС як частина і ціле, однак спільним для яких є структуроване вираження

розуміння людиною світу, його ментальна репрезентація, які під впливом досвіду, уявлень, знань та домислів письменників спрямовані на утворення такої величини, як текст. З цього випливає, що основними складниками МКС є семантичні поля, «тоді як концептуальна модель структурується з одиниць більш високих рівнів – груп і надпонять, які репрезентують «константи знання» [7, с. 241].

Наголосимо на тому, що, незважаючи на існування безлічі наукових розвідок, у яких розкривається взаємовідношення МКС та ККС, вважаємо за необхідне підкреслити: концепти як ментальні одиниці (залежно від різних тематичних їх особливостей) формують ціннісну картину світу, яка складається з багатьох концептосфер (релігійної, політичної та ін.). Це є свідченням того, що ККС може бути окремим предметом дослідження як вищий рівень абстракції стосовно МКС, що й уможливило аналіз концептів у тексті, зокрема художньому, на різних мовних рівнях: лексичному, фразеологічному, граматичному та ін.

Така величина, як текст – проєктор семантичної багатоаспектності будь-якого концепту: він активізує креативно оновлені та модифіковані смисли, тому важливим є з'ясування взаємовідношення «*концепт – текст*».

Як продукт людської діяльності, текст формується при створенні його автором і надалі осмислюється при сприйнятті його реципієнтом (читачем, слухачем). Проте правильним є врахування того, що в основі створення тексту лежить певна ситуація: текст «провокується нею і її відображає, але це відбувається не безпосередньо, а через сприйняття ситуації автором тексту і через її відображення у свідомості автора» [10, с. 54]. Саме ситуація створює мотив та інтенцію для формування тексту. Реалізацією цієї інтенції є концепт, що є підґрунтям будь-якого тексту і, з одного боку, стає початковим відправним моментом породження тексту, з іншого – кінцевою метою його сприйняття. При створенні тексту автор, очевидно, відбирає зі знакових форм ті, які максимально повно й адекватно відображають та виражають задум і одночасно відповідають типу реципієнта, входять у його знакову систему, тобто автор у такий спосіб не лише створює текст, а й прогнозує, як читач зможе сприйняти його й осмислити по-своєму [5].

Із цього погляду концепт розуміється як глибинний смисл, згорнута смислова структура тексту. Часто серед лінгвістів побутує думка, що творення концепту є свідомим й раціонально осмисленим процесом, однак, на наш погляд, дискусійним залишається питання про те, на якому рівні свідомості відбувається створення тексту автором через концепт – інтуїтивному чи раціональному. Оскільки мова йде про художній текст, то створення його, очевидно, відбувається спочатку *інтуїтивно* (адже концепт передусім – категорія інтуїтивно-асоціативна), а вже в процесі його пізнання концепт використовується автором *раціонально*.

Аналізуючи диференційні ознаки тексту – *тематичну* (вербалізований концепт, семантична, логічна будова), *комунікативну* (комунікативний та естетичний вплив), *структурну* (лексичні, синтаксичні категорії) *єдність* смислових елементів у процесі розгортання тексту [1, с. 165], можна стверджувати, що концепт певною мірою вміщує всі наведені вище ознаки: відображає інтенції автора, є опосередкованим втіленням мотиву породження тексту, задає його комунікативне ціле – спрямованість (характеризується естетичним впливом). Очевидним є той факт, що при сприйнятті тексту реципієнтом відбувається зворотний процес: від тексту (як вербально вираженої форми) до концепту.

Отже, на формування концепту тексту впливають насамперед два фактори: *ситуація та індивідуальний когнітивний простір автора* (його індивідуальний фонд знань). Зауважимо, що текст і концепт – дві величини, які формують одна одну, доповнюють, сприяючи кращому розумінню нової інформації. Однак, на нашу думку, у зв'язку з цим варто розглядати співвідношення не просто концепту і тексту, а *концепту і художнього тексту*.

Текст є унікальною мисленневотвірною системою, яка не лише віддзеркалює творчо осмислену дійсність автором, а й містить великий набір імпліцитних систем й денотативно-конотативних компонентів. Ідеться тут передусім про структуру художнього тексту, «орієнтованого на розкриття читачеві характеру своєї «самоорганізації» не лише поверхневого, але насамперед глибинного змісту (першозмісту, внутрішнього змісту), в якому відбувається «згущення» думки, насиченості смислу, значенневої першооснови» [2, с. 53].

Спираючись на дослідження вчених (М. Голянич, Ж. Краснобаєва-Чорна, Ю. Кравченко), *художній текст* кваліфікуємо як *полізначенневу, багатовимірну величину, якій притаманна ідейно-художня своєрідність і в якій відображено національно-культурні особливості світосприйняття мовців*.

При дослідженні особливостей реалізації концепту в художньому тексті варто враховувати як парадигматичні, так і синтагматичні зв'язки слів. Концепт художнього тексту власне базується на цих двох вимірах, маючи внутрішню природу. Відповідно, концептуалізація художнього тексту «заснована» на семантичному виведенні її компонентів із сукупності мовних одиниць – мікротем. Звідси слідує те, що «концептуальний простір тексту формується на високому рівні абстракції – на основі зближення, стягування спільних ознак концептів, репрезентованих на поверхневому рівні тексту словами і реченнями одного семантичного поля», що зумовлює відповідну «цілісність концепту тексту», а ключовий концепт становить ядро індивідуально-авторської художньої кар-

тини світу, втіленої в окремому тексті як дискурсі¹ або в сукупності текстів одного автора [2, с. 58].

Як засвідчує проаналізований теоретичний матеріал, у структурі тексту концепт оприявлюється через «сенси, якими оперує людина в процесах мислення» [9, с. 90], наміри, що є в основі творення автором тексту. Незважаючи на інтуїтивну та підсвідому природу процесу формування концепту, при «породженні» тексту він усвідомлюється автором передусім на рівні «раціо».

Широкий асоціативно-образний та креативний характер художніх текстів зумовив виокремлення та необхідність осмислення *художнього (текстового, індивідуально-авторського) концепту* (далі – ХК) як універсальної домінанти когнітивної картини світу, зафіксованої у культурній пам'яті, що синтезує нові художні сенси. Художні концепти індивідуальні, особистісні, психологічно складні; це те, «що людина знає, думає, передбачає, фантазує» [4, с. 110]. Відповідно, чим багатший досвід письменника, тим обширніші його концепти.

У науковій літературі вчені виокремлюють два основні типи концептів – *пізнавальні й художні*, які, з одного боку, дослідник розмежував, з іншого – підкреслював їх зв'язок [13, с. 58]:

Пізнавальний концепт	Художній концепт
• концепт суспільний;	• концепт індивідуальний;
• психологічно простий;	• психологічно складний;
• не вкладаються почуття, бажання, взагалі щось ірраціональне;	• це комплекс почуттів, бажань, ірраціонального;
• стосується множинної предметності, ідеальної або реальної;	• не завжди стосується множинної предметності;
• неозначені можливості підпорядковані законам логіки або вимозі відповідності до реальної дійсності.	• наявний зв'язок елементів, скерований на прагматику художньої асоціативності.
• скерований на конкретні уявлення, що є складниками його логічного «родового» обсягу;	• тяжіє до потенційних образів і скерований на них; вільний від рамок логічного визначення;
• виконує номінативну або дефінітивну функцію; не має внутрішньої спорідненості зі своїми внутрішніми сенсами.	• це символи, які мають внутрішній органічний зв'язок зі своїми значеннями.

¹ *Дискурс* – це «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; текст, узятий у подієвому аспекті», «це мовлення, занурене в життя» [2, с. 39].

Так, дослідниця О. Южакова писала про те, що концепти різного роду зближує медіум – абстрактне, загальне, конкретно-чуттєве, індивідуальне. Як висновок, лінгвістка визначає концепт «позначеною можливістю», символічною проєкцією, символом, знаком.

ХК, на думку вченої, містять у собі «невизначені можливості», оскільки вони підпорядковуються особливій прагматиці – «художній асоціативності». Концепти цього типу образні, оскільки передають ті значення, що виливаються за межі внутрішнього світу. ХК породжуються творцем, розвиваються, видозмінюються у сприйнятті. Часто «ланцюг образів» художнього концепту спрямований зовсім не туди, куди б його спрямував звичайний смисл слів та їх синтаксичний зв'язок. Цей погляд підтверджується дослідженням сучасного художнього дискурсу. Як бачимо, ХК характеризуються динамічністю, семантико-сисловою відкритістю, що сприяє пізнанню сучасної національно-художньої картини світу.

Особливе смислове наповнення змісту художнього концепту відбувається при взаємодії його з результатами художнього освоєння світу, яке вирізняється емоційно-експресивною маркованістю, особливим словесним малюнком, у якому яскраво виступають образи, експліковані вербальними знаками, тому специфіка ХК полягає в його психологічній видозміненості, неточності, асоціативності, саме тому він є символічний та динамічний; ці характеристики різнобічно виражають потенційну природу концепту.

Асоціативно-образний потенціал ХК у структурі художнього тексту залежить від асоціативного пласту, створеного автором і адресатом, що вступають у комунікативний процес на рівні тексту. Саме тому, на наш погляд, формуються лексико-семантичні асоціативні ряди, оказіонально-авторські словотвори, що також виступають репрезентантами концептів за різними ознаками і які дають змогу виявити смислові координати їх внутрішньої семантики, особливо багатоаспектно представленої в різножанрових текстах.

Відзначимо погляди стосовно концепту, наявного у структурі тексту, О. Кагановської. Дослідниця, аналізуючи текстові концепти на *семантичному, метасеміотичному та метаметасеміотичному рівнях* – від слова до образу, від образу до символу і до формальної репрезентації структури художнього тексту, встановлює ієрархію текстових концептів художнього твору, визначає їх кодovий характер. Авторка акцентує на тому, що «когнітивна динаміка розгортання концептів детермінована єдністю їх концептуальної організації і композиційної структури тексту» [8, с. 13]». Велику роль у формуванні ХК відіграють пресупозиції і когнітивний простір людини. Як бачимо, дослідниця наголошує не тільки на «об'єктивній» характеристиці концепту, але і на його суб'єктивному вимірі, що є значущим у художньому тексті.

Науковиця Л. Петрова підкреслює: «Художній концепт вербалізується в тексті як ментальна одиниця індивідуально-авторської картини світу [5, с. 54]»; вона є частиною культурної спадщини, аналізуючи національну картину світу того народу, до якого належить письменник. Ми погоджуємось із таким підходом до характеристики художнього концепту, оскільки текст – це справді надбання культури, і при його декодуванні необхідно враховувати культурні семи – виразники окремих мікротем, які маніфестовані концептами.

Таким чином, художні концепти мають певні специфічні ознаки порівняно з «нехудожніми», що розглядаються в ракурсі лінгвокультурології (А. Вежбицька, В. Кононенко) та когнітивної лінгвістики (О. Кубрякова, В. Телія). Ця специфіка виявляється за кількома параметрами. Розглянемо їх у наведеній нижче таблиці¹:

Критерії розмежування	Концепт	Художній концепт
Експлікація концепту	Одиницями мови і мовлення, а також засобами мистецтва	Одиницями мови і мовлення, які об'єктивують певний образ
Зміст концепту	Квант знань про культурно зумовлені уявлення та інформації про світ, що зберігається у пам'яті носіїв мови	Квант інформації про авторські світоглядні настанови, зумовлені жанровою специфікою художнього тексту
Обсяг концепту	Різносубстратна одиниця оперативної свідомості, таке смислове утворення, що охоплює низку ментальних структур і має структуру семантичного поля	Багатовимірне смислове утворення, що інкорпорує предметно-почуттєвий, образно-асоціативний і смисловий шари
Історична мінливість концепту	Постійне поповнення змісту за рахунок нових концептуальних ознак, що зумовлено специфікою самого людського знання, яке безперервно розвивається, відбиваючи нові відомості про світ і всі зміни, що відбуваються в ньому.	Фіксованість змісту, обмеженість окремим твором письменника.

¹ У наведеній таблиці відбито погляди на означене питання Н. Ніконової та власні міркування.

Наведені параметри співвідношення цих двох понять виокремлені умовно, оскільки, вважаємо, художній концепт співвідноситься і взаємодіє з концептом (культурним) як ціле і частина: **концепт** ↔ **художній концепт**.

У структурі художнього тексту концепти є тими *ідейно-художніми домінантами*, які в «процесі дискурсивного мислення письменника, виражаючись множиною спільних значень семантичних класів різних частин мови, утворюють парадигматично зв'язані концепти» [6, с. 170] і сприяють моделюванню концептуального поля. ХК формуються як чуттєві образи, складаючись із окремих ознак об'єктивного чи суб'єктивного світу, диференційовано відображених у мові.

Узагальнивши міркування мовознавців про ХК, виокремлюємо такі його *основні ознаки*: **індивідуально-аксіологічну спрямованість** у тексті, **знаково-символічний характер** у зображенні художньої моделі світу, змодельованої різними типами дискурсів (прозовим, драматургічним, поетичним). Наведені ознаки «контактують» між собою, що дає змогу визначати специфіку художнього концепту. Домінантою такого взаємозв'язку є **асоціативно-образний характер**, який і сприяє широкій спаяності та валентності мовних засобів, які структурують художній концепт у тексті. Динамічність, семантична багатоаспектність та смислова відкритість названих ознак сприяють формуванню авторської картини світу, уможливаючи пізнання сучасного художньодискурсивного континууму.

Обґрунтувавши наведені міркування, пропонуємо таке розуміння художнього концепту:

художній концепт – когнітивна одиниця знань носіїв мови, вербалізована лінгвоодиницями із традиційною та оказіональною сполучуваністю, що виступають засобами художньої образності, репрезентуючи авторське сприйняття дійсності.

Художні концепти, реалізуючись у мовних одиницях різного смислового наповнення, виступають ключами до розкриття художніх образів, зокрема їх внутрішнього стану та емотивних особливостей. Це зумовлює вивчення емотивної сфери художнього тексту, адже «емоції не є просто аморфними відчуттями, а володіють детально розробленою когнітивною структурою» [12, с. 462] що здатна відобразити специфіку культури, рівень її емотивного наповнення.

Висновки та перспективи досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що художній текст постає не лише як естетично організована мовна структура, а передусім як складний когнітивно-комунікативний простір, у якому відбувається репрезентація, інтерпретація та трансляція концептуального змісту. Його функціонування безпосередньо пов'язане з процесами концептуалізації та вербалізації досвіду, що зумовлює особливу роль тексту у формуванні індивідуально-авторської картини світу.

Концепт як базова одиниця когнітивної свідомості є багатовимірним утворенням, яке поєднує раціональні, образні та емоційно-оцінні компоненти. У межах художнього дискурсу концепт набуває специфічного статусу – художнього концепту, що відзначається високим ступенем образності, асоціативності та інтерпретаційної відкритості. Саме через художній концепт реалізує унікальність авторського світобачення, а також відтворює культурно маркований досвід.

Таким чином, художній текст доцільно розглядати як динамічну систему, у межах якої відбувається взаємодія мовних, когнітивних та культурних чинників. Він є не просто засобом передачі інформації, а інструментом осмислення дійсності, формування ціннісних орієнтацій та репрезентації концептуального знання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поглибленому аналізі окремих типів художніх концептів, розширенні методів їх інтерпретації, а також у міждисциплінарному вивченні взаємодії мови, мислення та культури в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс : [монографія]. Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, 2008. 296 с.
3. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і художній текст : монографія. Івано-Франківськ : Плай, 1997. С. 175–176.
4. Голянич М. І., Стефурак Р. І., Бабій І. О. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / за ред. М. І. Голянич. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 272 с.
5. Данилюк І.В. Концепт «сміх» в українському художньому дискурсі початку XXI століття : дис...канд. філол. наук : 10.02.01 / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ, 2013. 312 с.
6. Єсипенко Н. Об'єктивація художніх концептів у пригодницькому романі. *Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Германська філологія*. 2009. Вип. 430. С. 162–174.
7. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту : теорія і практикум : [наук.-навч. посібник]. Донецьк : ДонНУ, 2006. 289 с.
8. Кагановська О. М. Текстові концепти художньої прози : когнітивна та комунікативна динаміка (на матеріалі французької романістики середини XX століття) : автореф. дис. д-ра філол. наук : спец. 10. 02. 05 «Романські мови». К., 2003. 52 с.
9. Кононенко В. І. Концептологія в лінгвістичному аспекті. *Мовознавство*. 2006. № 2–3. С. 111–117.

10. Крамчанинова О. В. Концепт агресія у концептуальній та мовній картинах світу. *Науковий вісник Житомирського національного університету. Філологія*. 2007. № 32. С. 176–181.

11. Лисиченко А. А. Структура мовної картини світу. *Мовознавство*. 2004. № 5–6. С. 38–41.

12. Маленко О. О. Лінгво-естетична інтерпретація буття в українській поетичній мовотворчості (від фольклору до постмодернізму) : [монографія]. Харків, 2010. 488 с.

13. Южакова О. Концепт як головна одиниця когнітивної лінгвістики в аналізі терміносистем (на матеріалі термінології холодильної техніки). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 675. С. 57–68.

THE LITERARY TEXT AS A TRANSLATOR OF THE SEMANTICS OF THE CONCEPT

Inna Varvaruk

HEI «King Danylo University»,

Yevhena Konovaltsia St., 35, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine

email: inna.varvaruk20@gmail.com

The article examines the functioning of the literary text as a translator of the semantics of the concept within the cognitive-linguistic paradigm. The relationship between the conceptual and linguistic pictures of the world is analyzed, and the role of the concept as a mental unit structuring the content of a literary text is determined. The study substantiates the correlation between concept and text, where the concept is interpreted as a deep semantic structure that reflects the author's intentions and directs the process of text perception by the recipient. Particular attention is paid to the literary concept as a specific cognitive unit of the individual author's worldview, characterized by associativity, symbolism, emotional and expressive markedness, and semantic dynamism. The article outlines the differences between cognitive and literary concepts and identifies the structural components of a literary concept as well as the features of its verbalization in the text. Special emphasis is placed on the associative and figurative potential of the literary concept in modeling the author's picture of the world. The concept of «laughter» is also considered as one of the dominant elements of the emotive picture of the world in contemporary literary discourse.

Keywords: *literary text; concept; literary concept; conceptual picture of the world; linguistic picture of the world; cognitive linguistics; literary discourse; author's worldview; verbalization of the concept; emotive picture of the world; concept of «laughter».*